

Van Landbouwakkoord naar Voedselakkoord

Brief aan

Ministerie van LNV
Minister Piet Adema
Minister Christiane van der Wal
Voorzitter Landbouwakkoord Chris Kalden
Partijen Hoofdtafel Landbouwakkoord

cc. Minister van Financiën
cc. Staatssecretaris van Financiën
cc. Minister van EZK
cc. Minister van I&W
cc. Ministers van BZK en Ruimtelijke Ordening
cc. Staatssecretaris VWS

Geachte,

Als Caring Farmers, Caring Vets en Caring Doctors zetten wij ons in voor een gezonde aarde. We maken ons zorgen om het voedselsysteem van nu, want voedsel is in wezen de basis van alles. Denk aan de achteruitgang van de boerenstand, de biodiversiteit, de bodemgezondheid. Denk aan klimaatverandering en het beperkte welzijn van landbouwhuisdieren, we maken ons oprecht zorgen over de effecten die de landbouw heeft op onze gezondheid en daarmee de toenemende kosten van de gezondheidszorg.

Wij zien oplossingen!

Zo is Caring Farmers een van de dragers van het Groenboerenplan, waarmee we ook aandacht vragen voor de 10-punten [zoals aangeboden afgelopen zomer aan minister Van der Wal](#). We hadden gehoopt dat vele van deze oplossingen gedeeld zouden worden bij het Landbouwakkoord, wat natuurlijk eigenlijk een Voedselakkoord had moeten zijn. Want landbouw en voedsel gaan hand in hand: geen landbouwtransitie zonder een voedseltransitie.

Ons verzoek aan u is volgens ons best logisch:

Bespreek met significante aandacht in het Landbouwakkoord, naast dat het voldoet aan wettelijke en Europese eisen zoals natuurherstel, herstel waterkwaliteit, de Wet Dieren, het Klimaatakkoord, óók de volgende zaken:

Wij pleiten voor een gezond voedselsysteem en vragen daarbij aandacht voor:

Zet goede landbouwgrond per definitie in voor teelt direct voor mensen

Momenteel is meer dan de helft van de landbouwgrond in Nederland niet direct in dienst van het voeden van mensen, maar van het voeden van vee. Dit vinden wij niet efficiënt. Als we één stap uit de schakel weghalen – het dier – kunnen we veel meer monden voeden, met Nederlandse teelt. Wij vragen u om per 2030 geen vee meer te voeren van Nederlandse landbouwgronden die ook gebruikt kunnen worden voor de teelt direct voor mensen.

Ons dieet wordt dan veel gezonder en klimaatvriendelijk: we stappen over naar de [Eat Lancet](#) richtlijnen. Hiermee worden op termijn miljarden euro's bespaard in de gezondheidszorg.

Het dier verdwijnt daarmee niet uit het voedselsysteem maar krijgt een hele andere rol: dieren verwerken reststromen, werken mee met natuurbeheer en bodembewerking en zetten gras om in eiwit op plekken waar we als maatschappij gras willen houden.

Dit betekent een kleinere veestapel waardoor ook meer ruimte vrijkomt voor ieder dier, in lijn van het Convenant Dierwaardige Veehouderij dat gebaseerd is op [de 6 RdA principes](#).

Focus op vormen van landbouw mét bomen

In de akker- en tuinbouw begint de boer ieder jaar opnieuw met de opbouw van het gewas. Bij meerjarige teelten en agroforestry bouw je ieder jaar verder. Bovendien vorm je tegelijkertijd een gezonde bodem, CO2 opslag en biodiversiteit. Bomen en struiken zijn ook beter bestand tegen weersextremen zoals we die veel vaker gaan zien de komende jaren. Voedselbossen zijn hierbij de ultieme vorm want hier komt geen enkele mest bij kijken, het voedt zichzelf. We vragen u: geef voor een aanzienlijk deel van de Nederlandse landbouwgrond veel meer focus op bomen dus bijvoorbeeld agroforestry, inclusief moerasvoedselbossen in veengebieden, voedselproducerende landschapselementen en combineer zo natuur- en landbouwdoelen.

Voedselbossen zorgen bovendien voor gevarieerde, onbespoten plantaardige voeding en gezondere lucht en water en meer recreatiegebied en dat leidt weer tot besparing in zorgkosten.

Streef naar een fossiel-onafhankelijke landbouw

De huidige vormen van landbouw leunen erg op fossiele brandstoffen. [Meino Smit berekende in zijn proefschrift](#) dat er meer energie in de vorm van fossiele brandstoffen in gaat, dan er in voedingsenergie uitkomt. Wij vragen u: maak geld vrij voor het experimenteren met fossiel onafhankelijke landbouw: dat is deels elektrificering, maar vooral het terugbrengen van het energiegebruik.

Denk bijvoorbeeld koude kassen, terugbrengen van voedselkilometers, stoppen met kunstmest, besparen op transport doordat koeien zelf het voedsel buiten zoeken en de mest daar achterlaten; lichtere machines, robotisering, lokale kleinschalige opwek van energie etc

Een dergelijke landbouw betekent ook gezondere lucht en een beter klimaat en levert op termijn een besparing in de gezondheidszorg.

Gezonde landbouw kan zonder gif

Voedsel produceren met stoffen die giftig zijn voor levende wezens en planten, vinden wij sowieso een raar idee. Voedsel produceren met gif dat vele insecten doodt, terwijl wij juist afhankelijk zijn van bestuivende insecten voor voedselproductie, vinden wij ook niet erg handig. Nu daar bovenop steeds meer wetenschappelijk onderzoek aantoonde dat de opstapeling van meerdere gewasbeschermingsmiddelen zorgt voor toename van ziektes zoals Parkinson en leverziekten bij dieren, vragen wij u

om zo snel mogelijk het middelengebruik af te bouwen. Dat vragen wij u namens boer, dier en burger.

Beschouw de korte keten als serieus verdienmodel

Op de boerderij vragen deze stappen dus andere werkwijzen. De afgelopen tien jaar ontwikkelden zich al van onderop de zogenaamde korte ketens: kortere routes en minder schakels om voedsel uit de regio op het bord van de burger te krijgen. Hieruit zijn diverse mooie ondernemingen en initiatieven ontstaan, zoals Herenboeren, CSA's en nog vele anderen. Een belangrijk effect en voordeel wat steeds wordt genoemd is de versterkte boer-burger verbinding. Bij deze korteketen-projecten draait alles om de boer-burger verbinding. Consumenten weten helaas weinig over de herkomst van hun voedsel en de neveneffecten van hun eetpatroon. Voorlichting en educatie, op/over de boerderij of tuinderij, maakt hen bewust van de keuzemogelijkheid voor duurzaam geproduceerd lokaal voedsel. Ontwikkeling van de lokale korte keten vergroot tevens de vitaliteit van de lokale gemeenschap. Ons verzoek is daarom: neem deze korte keten methode serieus, het is een verdienmodel voor boeren (niet alle) en zorg voor minder rigide wet&regelgeving en geef de korte keten projecten echt een kans.

Wij horen graag uw reactie, we werken dit graag verder samen uit.

Mocht er ondanks alle inspanningen geen Landbouwakkoord gesloten worden, dan pleiten wij voor een Voedselakkoord en hopen dan dat dit ministerie-breed wordt opgezet en dat u partijen aan tafel uitnodigt die graag de huidige maatschappelijke problemen willen aanpakken. Meer achtergrond vindt u ook [in deze visie van Imke de Boer: Rerooting the Dutch Food System](#).

namens

[Caring Doctors](#), [Caring Farmers](#), [Caring Vets](#)

voor tips, vragen, opmerkingen:
info@caringfarmers.nl of 020-3086018

